

Τον Σεπτέμβριο του 1917, σε συνθήκες οξύτατης κρίσης, ο Λένιν συνειδητοποίησε ότι τα άμεσα ζητήματα (ανεργία, πείνα) δεν λύνονται με μικρομεταρρυθμίσεις, αλλά με σκληρή ταξική πάλη, αυτενέργεια του λαού και ριζοσπαστικά αντικαπιταλιστικά μέτρα, όπως η βαριά φορολογία των πλουσίων.

του **Δημήτρη Γρηγορόπουλου**

Διαφαίνεται μια αλλαγή στη στάση της Γερμανίας που όμως δεν πρόκειται να μεταβάλει άρδην τα πολιτικά και οικονομικά δεδομένα. Εμμένει αμετάθετα στη δημοσιονομική πειθαρχία, την οποία έχει θωρακίσει πλέον με αυστηρούς θεσμούς εποπτείας και ποινικές ρήτρες που μονιμοποιούν την πολιτική της λιτότητας και της δημοσιονομικής ισορροπίας.

Είναι διατεθειμένη να προβεί σε κάποια ρύθμιση του χρέους επιμηκύνοντάς το επί δεκαετίες στους ώμους νεότερων γενιών, υποθηκεύοντας ανάπτυξη, δημοκρατία, ανεξαρτησία, επιτρέποντας αναγνωριστική έξοδο στις αγορές, όπως συνέβη με την Ιρλανδία και την Τράπεζα Πειραιώς, ελέγχοντας όμως αυστηρά τη δανειοληψία ώστε να μην υπάρξουν οι εκτροπές του παρελθόντος. Η έξοδος στις αγορές, ιδιαίτερα για την ελληνική κυβέρνηση, φαίνεται να αποτελεί τη νέα μεγάλη ιδέα μετά τη «σωτηρία» του ευρώ και το πρωτογενές ψευδοπλεόνασμα στη συνέχεια. Προσδίδει μάλιστα σ' αυτή την έξοδο μια εθνικιστική - ακροδεξιά διάσταση, στηλιτεύοντας όποιον την αμφισβητεί για εθνική μειοδοσία, παρόλο που η έξοδος θα είναι αναγνωριστική, ενώ το επιτόκιο θα είναι σαφώς μεγαλύτερο του ESM και θα επιβαρύνει το μη εξυπηρετήσιμο χρέος.

Η Γερμανία έχοντας διασφαλισμένη τη δημοσιονομική πειθαρχία, δείχνει διατεθειμένη να επιτρέψει στις μνημονιακές κυβερνήσεις κάποιες αμελητέες ελαφρύνσεις, εν όψει μάλιστα κρίσιμων εκλογικών αναμετρήσεων. Αυτό είναι εμφανές απ' τη συγκατάνευση της τρόικας στην εκλογοθηρική διανομή 500 εκατ. απ' το πρωτογενές πλεόνασμα.

Ανοχή φαίνεται να δείχνει η Γερμανία και στην άνοδο της Κεντροαριστεράς. Αυτό επιβεβαιώνεται απ' τη συγκυβέρνηση χριστιανοδημοκρατών - σοσιαλδημοκρατών στη Γερμανία, την αγαστή συνεργασία με Ολάντ, Πέτα και Ρέντσι, αλλά και στα καθ' ημάς απ' την ενεργητική θετική στάση της ΕΕ στη συγκρότηση μιας ισχυρής και αξιόπιστης

Κεντροαριστεράς αλλά ακόμη κι' απ' την αύξουσα ανοχή προς τον ΣΥΡΙΖΑ. Αυτή η «στροφή προς τ' αριστερά» δεν ανησυχεί το ιερατείο των Βρυξελλών, αφού η Κεντροαριστερά έχει τα μάλα συμβάλει στη συντηρητική αναδόμηση του συστήματος. Εξάλλου, για την επιβίωση του πολιτικού συστήματος είναι αναγκαίος όρος η ανανέωσή του και η καλλιέργεια προοδευτικών ψευδαισθήσεων μετά τη συντηρητική κόπωση.

Τα δευτερεύοντα οικονομικά και ακίνδυνα ανοίγματα της ΕΕ συνδέονται οργανικά με τη στρατηγική της ανασυγκρότησης του ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Δεσπόζουσα κατεύθυνση είναι η υπερενίσχυση του πολυεθνικού πολυκλαδικού χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, ιδίως του βορειοευρωπαϊκού, η σύνθλιψη της εργατικής τάξης και των μεσαίων στρωμάτων, η εντατικοποίηση του πολιτικού και εργασιακού αυταρχισμού. Γι' αυτό και η λυσσαλέα επίθεση στον ιδιωτικό τομέα, που κυρίως δεν υπηρετεί τη δημοσιονομική ισορροπία, αλλά προωθεί την κινεζοποίηση της εργατικής τάξης από άποψη δικαιωμάτων και απολαβών (που για μια ακόμη φορά είναι στο στόχαστρο), ώστε να γίνει ακόμη φθηνότερη (σε επίπεδο Βουλγαρίας, όπως ορίζουν τα Μνημόνια) με απαίτηση του κεφαλαίου στην ΕΕ και την Ελλάδα, ώστε να αναβαθμιστεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων έναντι φθηνότερων αγορών εργασίας.

Δογματική, ρεφορμιστική ή αντικαπιταλιστική πολιτική;

Το επίδικο ζήτημα στο οποίο κρίνεται η πολιτική, η τακτική (άμεσα) και η στρατηγική (μεσομακροπρόθεσμα) είναι η αντιμετώπιση της οξύτατης και σφαιρικής κρίσης που σοβεί. Η ιμπεριαλιστική - αστική στάση αποβλέπει σε μια πιο ήπια ή πιο προωθημένη κινεζοποίηση της κοινωνίας των εργαζομένων. Αυτή την αντιδραστική ανασυγκρότηση υπηρετεί και η ρεφορμιστική τακτική ουσιαστικά στη λογική ενός «καπιταλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο». Η δογματική Αριστερά ουσιαστικά δεν έχει πρόταση για τη συγκυρία, συνθηματολογεί κατά των μεγάλων προβλημάτων, αλλά τα παραπέμπει στις ελληνικές καλένδες της «λαϊκής οικονομίας και της λαϊκής εξουσίας», δηλαδή στο σοσιαλισμό, αποφεύγοντας επιμελώς την αναφορά του όρου. Απομένει η αντικαπιταλιστική Αριστερά, και κυρίως η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, που προτείνει αντικαπιταλιστική πολιτική στο κυρίαρχο πρόβλημα της συγκυρίας, την κρίση, με διττό άξονα, αρνητικό και θετικό: τη ματαίωση των αντιδραστικών καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων και την κατάκτηση προωθημένων αντικαπιταλιστικών αλλαγών που αποδιαρθρώνοντας στον όποιο βαθμό την κεφαλαιοκρατία και συγκροτώντας μέσα απ' αυτήν την πάλη το στρατό της επανάστασης αποτελούν βήμα μετάβασης στο σοσιαλισμό. Αυτή η εκτίμηση για το ρόλο της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς δεν αποτελεί θεωρητικό και πολιτικό ναρκισσισμό ούτε συμπλεγματικό μικρομεγαλισμό. Είναι μια εκτίμηση που δεν γίνεται με γνώμονα την απήχηση μιας πρότασης στη μια ή την άλλη στιγμή της εξέλιξης,

αλλά με γνώμονα την αντικειμενική αναγκαιότητά της στην τρέχουσα κρίση και την αξιοποίησή της ενάντια στην κεφαλαιοκρατία, την αντιδραστικότερη ανασυγκρότησή της και τη συντριπτική αλλαγή συσχετισμού (οικονομικού, εργασιακού, πολιτικού) εις βάρος της εργατικής τάξης.

Σε συνθήκες μεγάλης ομοιότητας με τις σύγχρονες ο Λένιν έγραψε μια μπροσούρα με τίτλο Η καταστροφή που μας απειλεί και πώς πρέπει να την καταπολεμήσουμε. Η μπροσούρα γράφτηκε παραμονές της Οκτωβριανής Επανάστασης, στις 10-14 (23-27) Σεπτέμβρη του 1917. Η δημιουργική επαναστατική σκέψη και πολιτική, επειδή πράγματι ενδιαφέρεται ν' αλλάξει τον κόσμο, δεν επικαλείται τις αναλύσεις των σκαπανέων του μαρξισμού σαν άγια εικονίσματα που αυτόματα εξορκίζουν το κακό, όπως κάνουν οι δογματικοί. Ούτε τις χρησιμοποιεί όπως οι ρεφορμιστές και οι αναθεωρητές, σαν αριστερό φύλλο συκής του συστημικού προσανατολισμού τους. Ο επαναστάτης, για ν' αλλάξει τον κόσμο, είναι υποχρεωμένος να αξιοποιεί το θεωρητικό και εμπειρικό κεκτημένο του μαρξισμού για τη συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης κατάστασης. Υπάρχει λογική και ιστορική αναλογία των τότε και των νυν συνθηκών (οξύτατη - καταστροφική κρίση) και της σύγχρονης αντικαπιταλιστικής πρότασης με την τότε αντικαπιταλιστική πρόταση για την αντιμετώπιση της κρίσης και τη μετάβαση στο σοσιαλισμό. Γι' αυτό είναι θεμιτό και επαγωγικό να χρησιμοποιήσουμε την ανάλυση του Λένιν ως μεθοδολογία για την ανάλυση της σύγχρονης συγκυρίας.

Σε τι έγκειται η αναλογία; Η Ρωσία είναι ενταγμένη στον ιμπεριαλιστικό συνασπισμό της Αντάντ που αντιμάχεται τον αντίπαλο συνασπισμό των κεντρικών αυτοκρατοριών (Γερμανία, Αυστροουγγαρία). Γράφει ο Λένιν: «Μας απειλεί αναπότρεπτα μια καταστροφή πρωτάκουστης έκτασης και πείνα. Φουντώνει η μαζική ανεργία. Πλησιάζουμε όλο και πιο γρήγορα στην κατάρρευση, γιατί ο πόλεμος δεν περιμένει και το ξεχαρβάλωμα που δημιουργεί σε όλες τις πλευρές της ζωής του λαού εντείνεται ολοένα και περισσότερο».

Ποια λύση προτείνει ο Λένιν για την αποφυγή της επαπειλούμενης καταστροφής και μάλιστα μεσούντος του ιμπεριαλιστικού πολέμου; Δεν προτείνει απλώς κάποια μέτρα αντιμετώπισης της ακραίας φτώχειας, στο πλαίσιο της ιμπεριαλιστικής συμμαχίας της Αντάντ, απ' το φόβο των αντιδράσεων των ιμπεριαλιστών συμμάχων ή και των αντιπάλων. Ούτε προτείνει ως άμεση και μόνη δυνατή λύση το σοσιαλισμό, όπως τρομολαγνικά υποστήριζαν οι πολιτικοί αντίπαλοι των μπολσεβίκων. Αντίθετα, για την αντιμετώπιση της καταστροφής και της πείνας προτείνει ριζοσπαστικά μέτρα πάλης, που η εφαρμογή τους θα θίξει τα πρωτάκουστα κέρδη μιας χούφτας τσιφλικιάδων και καπιταλιστών. Ο Λένιν υποστηρίζει ότι ο λαός μπορεί και την ύστατη στιγμή να αποτρέψει την επερχόμενη κατάρρευση: «Ωστόσο, φτάνει να

προσέξει κανείς λίγο και να σκεφτεί για να πειστεί πως υπάρχουν τρόποι για να καταπολεμηθεί η καταστροφή και η πείνα, ότι τα μέτρα πάλης που πρέπει να παρθούν είναι απολύτως καθαρά και απλά, απολύτως πραγματοποιήσιμα, απολύτως προσιτά στις λαϊκές δυνάμεις, και πως τα μέτρα αυτά δεν παίρνονται αποκλειστικά και μόνο γιατί η εφαρμογή τους θα θίξει τα πρωτάκουστα κέρδη μιας χούφτας τσιφλικάδων και καπιταλιστών». Σε συνθήκες οξύτατης κρίσης ο Λένιν πραγματοποιεί μια μεγαλοφυή σύλληψη. Συνειδητοποιεί ότι τα άμεσα ζητήματα (ανεργία, πείνα) δεν λύνονται με μικρομεταρρυθμίσεις, αλλά με σκληρή ταξική πάλη, αυτενέργεια του λαού, ριζοσπαστικά αντικαπιταλιστικά μέτρα.

Βασικές πλευρές της πρότασης των μπολσεβίκων για αντιμετώπιση της καταστροφής ήταν:

- Εθνικοποίηση των τραπεζών.
- Εθνικοποίηση των μεγαλύτερων μονοπωλιακών ενώσεων των καπιταλιστών.
- Έλεγχος από λαϊκά δημοκρατικά όργανα της δραστηριότητας και των κερδών των καπιταλιστών στην περίπτωση απάτης. Βαριά φορολογία των πλουσίων.
- Οργάνωση του πληθυσμού σε καταναλωτικούς συνεταιρισμούς που δεν θα περιορίζονται στη διανομή του ψωμιού, όπως έκανε ο γραφειοκρατικός μηχανισμός της προσωρινής κυβέρνησης, αλλά όλων των αναγκαίων προϊόντων, ελέγχοντας ταυτόχρονα την κατανάλωση των πλουσίων.

Το πρόγραμμα αυτό το συνέδεε οργανικά με κεφαλιώδη ζητήματα: τον πόλεμο, την οργάνωση του λαϊκού κινήματος και το πέρασμα στο σοσιαλισμό. Συνδέοντας διαλεκτικά την εσωτερική πολιτική με την εξωτερική, ο Λένιν θεωρούσε ότι τα μέτρα αντιμετώπισης της καταστροφής που πρότεινε δεν θα ήταν δυνατόν να εφαρμοστούν στην πράξη, όσο η Ρωσία εξακολουθεί να διεξάγει έναν ιμπεριαλιστικό πόλεμο για τα συμφέροντα των καπιταλιστών. Όσο η Ρωσία δεν προτείνει δίκαιη ειρήνη και δεν ξεκόβει από τον ιμπεριαλισμό, θα υφίσταται τα δεινά και την ερείπωση του πολέμου, θα διεξάγει έναν πόλεμο άδικο, αντιδραστικό, κατακτητικό. Η κατάπαυση του πολέμου και η δίκαιη ειρήνη θα ήταν το πρώτο βήμα. Το δεύτερο βήμα θα ήταν η μετατροπή του πολέμου από ιμπεριαλιστικό σε πόλεμο κατά του ιμπεριαλισμού και του καπιταλισμού υπέρ των συμφερόντων των εργαζομένων

Δεύτερο καθοριστικό παράγοντα για την καταπολέμηση της καταστροφής και της πείνας θεωρούσε την αυτενέργεια και την αυτοοργάνωση του λαού. Για την αντιμετώπιση του

προβλήματος ο πληθυσμός και πριν απ' όλα οι καταπιεζόμενες τάξεις (εργάτες, αγρότες) άρχισαν αυθόρμητα στην αρχή να οργανώνονται σε επιτροπές πολιτικές παράλληλα με την κυβέρνηση (σοβιέτ - δυαδική εξουσία), σε επιτροπές επισιτισμού, συμβούλια για τα καύσιμα κ.ά. Ο τσαρισμός εμπόδιζε με κάθε τρόπο την αυτοτελή και ανεξάρτητη οργάνωση του λαού σε ενώσεις. Ύστερα όμως απ' την πτώση του τσαρισμού οι δημοκρατικές οργανώσεις άρχισαν να ξεφυτρώνουν γρήγορα σ' ολόκληρη τη Ρωσία.

Το αξιοσημείωτο όμως, παρατηρεί ο Λένιν, είναι ότι και η κεντροαριστερή (με τη σημερινή ορολογία) κυβέρνηση (καντέτοι, εσέροι, μενσεβίκοι) καταπολέμησε αυτές τις οργανώσεις. Γιατί αυτή η κυβέρνηση ενσωματώθηκε στο αστικό κράτος, που σκοπός του βέβαια είναι να στερεώνει τον καπιταλισμό και να μην αφήνει να τον υποσκάψουν παράλληλες λαϊκές εξουσίες και προωθημένες απαιτήσεις. Γι' αυτό οι εσέροι και οι μενσεβίκοι κώφευσαν στην παρότρυνση του Λένιν να πραγματοποιήσουν τον Απρίλιο του 1917 το πέρασμα όλης της εξουσίας στα σοβιέτ, στα οποία διέθεταν σαφή πλειοψηφία. Τη δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της επερχόμενης καταστροφής δεν τη θεωρούσε φάση του σοσιαλισμού, αλλά μεταβατικό βήμα προς αυτήν.

Ο Λένιν ανασκευάζει τη φοβική προπαγάνδα των αστών και μικροαστών που ταυτίζουν την εθνικοποίηση των τραπεζών και των κυρίαρχων μονοπωλίων με τη δήμευση των ιδιωτικών περιουσιών, των μικροεπιχειρήσεων και των καταθέσεων. Στις αντιρρήσεις για τον έλεγχο της τεράστιας πλειοψηφίας των εμποροβιομηχανικών επιχειρήσεων που δεν εργάζονται για την αγορά, αλλά για το Δημόσιο και τον έλεγχο, αντιρρήσεις που ταυτίζουν τον έλεγχο με την εγκαθίδρυση του σοσιαλισμού που τον θεωρούν ανώριμο, ο Λένιν απαντά ότι «δεν πρόκειται για εγκαθίδρυση του σοσιαλισμού τώρα, αμέσως, από σήμερα ως αύριο μα για το ξεσκέπασμα των καταχρήσεων σε βάρος του Δημοσίου».

Απ' την άλλη όμως αναλύοντας τον ιμπεριαλισμό-μονοπωλιακό καπιταλισμό, την οξύτατη κρίση του και τα αναγκαστικά προωθημένα μέτρα για την αντιμετώπισή της καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα μέτρα αυτά είναι ένα τεράστιο βήμα προς το σοσιαλισμό: «Η γενική εργασία, που καθιερώνεται, ρυθμίζεται και κατευθύνεται από τα σοβιέτ των εργατών, των στρατιωτών και των αγροτών βουλευτών, δεν είναι ακόμη σοσιαλισμός όμως δεν είναι πια και καπιταλισμός. Είναι ένα τεράστιο βήμα προς το σοσιαλισμό».

Ο Λένιν ανέπτυξε τη θεωρία ότι ο κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός αποτελεί την πληρέστερη υλική προετοιμασία του σοσιαλισμού (το τελευταίο σκαλοπάτι). Παράλληλα, η οξύτατη κρίση στον ιμπεριαλισμό (πόλεμος - ανισόμετρη ανάπτυξη) απαιτεί για την υπέρβασή της ριζοσπαστικά μέτρα που με υποκείμενο ένα δυναμικό κίνημα και τα

λαογέννητα όργανά του «δεν είναι ακόμη σοσιαλισμός, δεν είναι πια καπιταλισμός. Είναι ένα τεράστιο βήμα προς το σοσιαλισμό».

Τακτική και στρατηγική κατά της κρίσης

ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Ποια λοιπόν πρέπει να είναι η στρατηγική και η τακτική στην αντιμετώπιση της οξύτατης και καταστροφικής κρίσης του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, που αποτελεί μετεξέλιξη του μονοπωλιακού καπιταλισμού και τον εμπεριέχει στις βασικές πλευρές του; Κατά βάση, οι γενικές γραμμές αυτής της πολιτικής έχουν διατυπωθεί απ' τον Λένιν και επαληθεύονται σ' ένα σύγχρονο μεταβατικό αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα. Η υπέρβαση της οξύτατης κρίσης προϋποθέτει εθνικοποίηση των τραπεζών και των στρατηγικών τομέων του καπιταλισμού με εργατικό έλεγχο. Έτσι, θα συγκροτηθεί ένας ισχυρός δημόσιος τομέας με εργατικό έλεγχο και τα όργανα του εργατικού λαϊκού κινήματος, που θ' αποτελούν το υποκείμενο των αντικαπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων και το διαχειριστή της κοινωνικοποιημένης οικονομίας. Αυτό το οικονομικοπολιτικό πλέγμα δεν θα είναι ακόμη σοσιαλισμός, δεν θα είναι όμως πλέον ούτε καπιταλισμός με την κλασική μορφή του. Θα αποτελεί ένα μεγάλο βήμα προς το σοσιαλισμό.

Δεύτερος θεμελιώδης όρος για την αντιμετώπιση της κρίσης και για την αντικαπιταλιστική ανατροπή σε μια χώρα (ή και σε περισσότερες, αν το επιτρέψουν οι ιστορικές συνθήκες) είναι η απεμπλοκή απ' τους ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς. Η εσωτερική πολιτική είναι διαλεκτικά αλληλένδετη με την εξωτερική. Δεν μπορεί ν' αλλάξει η μία, αν δεν αλλάξει η άλλη. Αυτή η θέση μάλιστα έχει μεγαλύτερη τιμή αλήθειας στον ολοκληρωτικό καπιταλισμό, στην εποχή της ιμπεριαλιστικής παγκοσμιοποίησης και των ιμπεριαλιστικών ολοκληρώσεων, που ο κυρίαρχος πυρήνας τους χειραγωγεί σε αυξανόμενη κλίμακα και επίπεδα τους δορυφορικούς εταίρους του.

Οι μπολσεβίκοι είχαν την τόλμη και την ευφυΐα να απεμπλακούν απ' τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο και να τον μετατρέψουν σε επαναστατικό εμφύλιο πόλεμο, που η νικηφόρα έκβασή του σηματοδότησε την εγκαθίδρυση της πρώτης μεταβατικής προς τον κομμουνισμό κοινωνίας.

Η αποδέσμευση της χώρας μας από ΕΕ-ευρώ προφανώς είναι εγχείρημα υποδεέστερης δυσχέρειας απ' το επαναστατικό εγχείρημα των μπολσεβίκων. Ούτε όμως θα πραγματοποιηθεί αβρόχοις ποσί. Εν πάση περιπτώσει, η διαλεκτική σχέση εσωτερικής και

εξωτερικής πολιτικής καθιστά εκ των ων ουκ άνευ την αποδέσμευση απ' την ΕΕ για την πραγματοποίηση προοδευτικής αλλαγής στο εσωτερικό της χώρας. Ιδιαίτερα, όσοι πρεσβεύουν την αντικαπιταλιστική αλλαγή, αλλά δεν υιοθετούν την έξοδο απ' την ΕΕ, είτε το παραδέχονται (το έπραξε προς τιμήν του ο Αλ. Αλαβάνος) είτε όχι, πρέπει να απαντήσουν στο εύλογο ερώτημα ποιος αντικαπιταλιστικός στόχος είναι πραγματοποιήσιμος χωρίς έξοδο απ' την ΕΕ.

Τρίτος θεμελιώδης όρος υπέρβασης της κρίσης είναι ο αποκλεισμός των μίνιμουμ προγραμμάτων, όπως η αντιμετώπιση απλώς της ακραίας φτώχειας και οι οικονομικοί αγώνες.

ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΚΡΙΣΗΣ

Απαιτεί οξεία ταξική αντιπαράθεση

Γιατί η υπέρβαση της κρίσης είναι αντικαπιταλιστικός στόχος; Γιατί απαιτεί οξεία ταξική αντιπαράθεση με τον ελληνικό καπιταλισμό και τους Ευρωπαίους πατρώνες του; Βασική αιτία είναι ότι δεν πρόκειται για συνηθισμένη κυκλική, αλλά για δομική κρίση σε ελληνικό και παγκόσμιο επίπεδο (διαφορετικής έντασης). Μ' αυτήν συνδέεται η επί το αντιδραστικότερο ανασυγκρότηση του καπιταλισμού εις βάρος της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων.

Ακόμη και όταν επέλθει κάποια ανάκαμψη, η κατάσταση δεν θα επανέλθει στα πρότερα επίπεδα ούτε σε κάπως ανώτερα. Απλώς, θα επέλθει κάποια βελτίωση σε σχέση με τα μέγιστα χαμηλά της κρίσης. Ιδίως στους περιφερειακούς καπιταλισμούς, όπως ο ελληνικός, οι μισθοί θα ισορροπήσουν σε επίπεδα ανατολικής και νότιας Ευρώπης με κατατομημένα τα εργασιακά δικαιώματα, υψηλή ανεργία και ελαστική εργασία, καταβαραθρωμένες τις κοινωνικές δαπάνες, με καθεστωτικό πλέον τον κοινοβουλευτικό ολοκληρωτισμό και με φασίζουσες αποφύσεις, εκπονημένο τον εθνικό πλούτο και αυτοκρατορική τη Γερμανία.

Σε συνθήκες που η καταστροφή δεν απειλεί απλώς τον ελληνικό λαό, αλλά κυριολεκτικά τον μαστίζει και απειλεί με χειρότερα, τι ευόινο επαγγέλλεται το μίνιμουμ πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ αντιμετώπισης της ακραίας φτώχειας; Θα ψηφίσω ΣΥΡΙΖΑ δήλωνε δημοσιογράφος της Κυριακάτικης Αυγής (σ. 64), για να έχει κάθε Έλληνας ένα πιάτο φαί...

Αλλά το ένα πιάτο φαί ήδη στα συσσίτια της Εκκλησίας και άλλων φορέων το εξασφαλίζει με πόνο ψυχής ο καθένας.

Η ακραία φτώχεια όμως έχει αποκτήσει ήδη δύο εφιαλτικά γνωρίσματα: Δεν αφορά μια οριακή μερίδα, αλλά την πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Ούτε αφορά μόνο τη στοιχειώδη διατροφή του, αλλά όλους σχεδόν τους βασικούς δείκτες του βιοτικού επιπέδου. Ο απολογισμός παραπέμπει σε επίγεια κόλαση: Ο μισός σχεδόν πληθυσμός κάτω απ' τα όρια φτώχειας ή στα όριά του. Στα δύο εκατομμύρια φτάνει η πραγματική ανεργία. Τετρακόσιες χιλιάδες οικογένειες δεν έχουν κανένα εργαζόμενο. Σε τελευταία έκθεση του ΟΟΣΑ αναφέρεται ότι το 18% των Ελλήνων δυσκολεύεται να εξασφαλίσει τα βασικά τρόφιμα. Εκατομμύρια στερούνται περίθαλψης. Οι φόροι είναι δυσβάστακτοι. Εκατοντάδες χιλιάδες μαγαζιά έχουν κλείσει. Ο κατάλογος είναι μακρύς...

Η εξαθλίωση και επιβίωση του ελληνικού λαού δεν αντιμετωπίζεται με μίνιμουμ προγράμματα και εθελοντικές δομές αλληλεγγύης, παρά την προσφορά τους. Η ένταση και η έκταση του προβλήματος και ο ταξικός χαρακτήρας του (ανασυγκρότηση του καπιταλισμού εις βάρος των εργαζομένων) έχουν αναγάγει το πρόβλημα σε πεδίο ταξικής πάλης και σε στόχο αντικαπιταλιστικής πολιτικής. Απαιτείται άμεσα: βαριά φορολογία του κεφαλαίου - εθνικοποίηση των τραπεζών και των στρατηγικών επιχειρήσεων με εργατικό έλεγχο - ανασυγκρότηση της οικονομίας με γνώμονα τα συμφέροντα των λαϊκών στρωμάτων και όχι των ευρωπαϊκών και ελληνικών μονοπωλίων - επάνοδος των μισθών και των συντάξεων στο ύψος του 2009 - μαζικές προσλήψεις στον δημόσιο τομέα με μείωση ωρών αλλά όχι και απολαβών - επίδομα σε όλους τους ανέργους και κάλυψη όλων των βασικών αναγκών τους - πραγματική δωρεάν παιδεία και υγεία.

Απ' τη μεριά του, το ΚΚΕ δεν έχει ουσιαστικά πρόταση για την κρίση, το επίδικο ζήτημα της συγκυρίας, στο οποίο κρίνεται η τακτική και η στρατηγική. Γενικότερα, δεν έχει προωθημένους στόχους πάλης αντίστοιχους στα οξύτατα προβλήματα που δημιουργεί η κρίση. Η τακτική του δεν επικεντρώνεται στα προωθημένα προβλήματα (έξοδος από ΕΕ, εθνικοποιήσεις κτλ). Για προβλήματα αυτού του είδους πρότασή του είναι ο σοσιαλισμός, ενώ στο στόχαστρο της τακτικής του σχεδόν αποκλειστικά θέτει κλαδικά οικονομικά αιτήματα. Αυτός ο ιδιότυπος αμυντικός ρεφορμισμός σφάλλει σε δύο κεφαλαιώδη ζητήματα αλληλένδετα. Πρώτο: έχει εγκαταλείψει το πεδίο πάλης για τα πιο οξυμένα και σοβαρά προβλήματα, που κατ' εξοχήν πλήττουν και εξαθλιώνουν τον Έλληνα. Δεύτερο: στα πεδία όμως αυτά σφυρηλατούνται οι επαναστατικές δυνάμεις της ανατροπής. Γι' αυτό αδυνατεί να ηγεμονεύσει στο επαναστατικό κίνημα και θα περιορίζεται στην παθητική αναμονή της επαναστατικής κατάστασης. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ και το ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση έχουν τακτική και στρατηγική πρόταση συνεκτική, ολοκληρωμένη και αντίστοιχη στη συγκυρία. Το καθοριστικό όμως είναι να την ζυμώσουν στις μάζες με αγωνιστικότητα και πειστικότητα.

ΠΡΙΝ